

לאורו

עיונים לאור תורתו של
מרן הרב אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל

גיליון 118

פרשת תצוה-זכור ה'תש"פ

לפרשת תצוה

הרב יעקב שפירא

אמונה בהירה

הרב חגי לונדין

אגרות קודש

הרב שלמה לוי

ביאורים

באורות הקודש

אלדד פרי

תורה של הנפש

בחבלי משיח

הרב אלישע וישליצקי

בירור הלכה לפורים

רבני בית ההוראה

"בית אברהם"

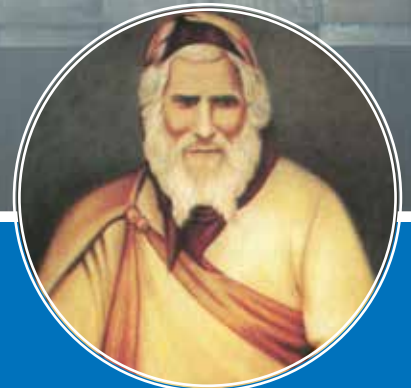
אורו לילדים

באור צעיר

משנת מרן
**האור החיים
הקדוש**

זיע"א

מתורתו של

ה'אביר יעקב'

רבנו יעקב אבוחצירא

זיע"א

לשולחן שבת
פרשת תצוה-זכור

- נא לשמור על קדושת הגיליון - טעון גניזה -

לפרשת תצוה

הרב יעקב שפירא
ראש ישיבת 'מרכז-הרב'
וחבר מועצת הרבנות הראשית

בגדי כהונה

במילוי התאוה כשלעצמה, "טוב למראה" (בראשית ב, ט). וזו מידתו של עשו. "הלעיטני נא" (בראשית כה, ל). לעומתו, יעקב חמד וביקש את הבכורה, את העבודה בבכורות, עבודת הכהונה. גם בפורים נענשו על כך שנהנו מסעודתו של אותו רשע והלכו אחרי החיצוניות, והתיקון בא באותה מדה שקלקלו, בסעודת פורים, בדרך של אכילה לשם שמיים וקידוש החומר.

הפרשיות של עשיית המשכן מחולקות לשתיים: פרשת תרומה עוסקת במשכן ובכליו, ופרשת תצוה עוסקת בבגדי הכהונה. בתווך, בתחילת פרשת תצוה, מצווה התורה: "ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור, להעלות נר תמיד", שואלים המפרשים (הנצי"ב ועוד): מדוע הנושא של הדלקת המנורה מפסיק בין הפרשה שעוסקת בכלי המקדש לפרשה שעוסקת בבגדי כהונה?

ריח בגדיו - ריח הקטורת

בזמירות שבת (פיוט 'מה ידיותי') כתוב: "לבוש בגדי חמודות". על "בגדי עשיו... החמודות" שחמד מנמרוד (בראשית רבה סה, טז), שעמם נכנס יעקב ליצחק, אמר יצחק (בראשית כז, כז): "וירח את ריח בגדיו ויברכהו, ויאמר: ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ד'", יעקב ביקש שברכת יצחק תחול גם על החלשים שבישראל, "אל תקרי בגדיו אלא בוגדיו" (סנהדרין לז ע"א), ואכן יצחק הריח בבגדיו של יעקב ריח גן עדן, שאפילו ריקנים שבישראל מלאים מצוות כרימון (סנהדרין שם). בתרגום יונתן בן עוזיאל פירש שהכוונה היא לריח הקטורת, והכוונה בזה, שהרי עשו הוא סבו של עמלק, ולא היה מי שהיה יודע לספר לשון הרע כהמן (מגילה יג ע"ב). וקטורת מכפרת על עוון לשון הרע, כי "יבוא דבר שבחשאי (הקטורת שמוקטרת בתוך קודש הקודשים) ויכפר על דבר שבחשאי" (זבחים פח ע"ב).

מרדכי מבטא את הקטורת, הוא "מור דרור". "מירא דכיא" (שמות ל, כג. ע"י חולין קלט ע"ב) ועל ידי כך מתברר שמה שהשתחוו ישראל לצלם "לא עשו אלא לפנים" (מגילה יב ע"א). בפורים מתגלה החשאי האמתי הפנימי, "מי זאת עולה מן המדבר... מקוטרתי מור ולבונה" (שיר השירים ג, ו), שגם החלבנה שבקטורת מרכיבה את הקטורת, ופושעי ישראל מלאים מצוות.

שנזכה בעז"ה לראות שכל יהודי, אפילו מי שכלפי חוץ נראה פושע ישראל, מלא מצוות כרימון. ונזכה לקבל קדושת פורים באמת. שבת שלום ומבורך!

צילום תמונה: בן פל

הדלקת המנורה אינה נעשית בשביל להאיר - "וכי לאורה הוא צריך? אלא עדות היא לבאי עולם שהשכינה שורה בישראל" (שבת כב ע"ב). הקב"ה הבטיח "ושכנתי בתוכם" (שמות כה, ח), בתוך כל יהודי ויהודי.

אבל התורה מדגישה שהשכינה שורה גם בדברים שהם לכאורה חיצוניים - כמו בגדי כהונה. לא רק בקודש הקודשים, במשכן או במזבח - אלא גם בדברים שהם כביכול חיצוניים. גם להם יש תפקיד, כי אחרי המעשים יימשכו הלבבות' (ספר החינוך מצווה טז).

ובאמת זהו תפקידו של הכהן. הרב מסביר (אורות התחיה ד) שתפקידה של הכהונה הוא להיות "מתוך בני ישראל" - להאציל מן הקדושה, כך שהיא תרומם את המציאות לדרגות יותר עילאיות מחיי החולין היומיומיים, שוודאי אין לזלזל בהם. וזהו גם התפקיד של "ממלכת כהנים וגוי קדוש" (שמות יט, ו) ביחס לכל אומות העולם. את אותו הרעיון כותב הרב זצ"ל (עולת ראייה על הגדה של פסח, ד"ה ורחץ) לגבי ליל הסדר: - מסיבה זו אוכלים בלילה קדוש זה ירק, כרפס, שתפקידו לעורר את התיאבון. מפני שבפסח, בליל הסדר, אין לנו לחשוש משקיעה בתאוה, מפני שהקדושה משפיעה.

הגמרא אומרת (חולין קלט ע"ב): "המן מן התורה מניין, שנאמר 'המן העץ אשר צויתך לבלתי אכול ממנו אכלתי'". כוונת הדברים: הכישלון הראשון בחטא אדם הראשון. היה

אמונה בהירה

הרב חגי לונדין
ארגון 'קהלים'

לצחוק עם הלוויתן

"בעולם הבא, עולם שכולו טוב, עולם שבאור פני מלך חיים יזהירו כזוהר הרקיע ישרי לב ההולכים בדרכי ד' ואורו, יותר נאה... אז מדת החיים המלאה עונג מלא, עונג השוטף ברב שפע ומפעם בחזקה, עונג הדומה לציור השחוק. "אז ימלא שחוק פיננו", "לשחוק אמרתי מהולל", משובח: לשחוק, לחיים מלאים עז ועונג שוטף בשטף עצום ורב מאור פני ד' וההתענג על טובו. שחוק שמשחק הקב"ה עם הצדיקים בעוה"ב. השחוק שיד ד' תניחהו, השחוק שהעונג האלהי בו גלוי ונחשף, הוא מהולל מאד". עין איה שבת א פרק שני צז.

כדוגמא, הביטוי "מעשה קוף בעלמא" (רא"ש גיטין ב) בא לתאר דבר ריקני וסתמי. אולם ישנה גם חקיינות עליונה שבה אנו מנסים 'לחקות' את הקב"ה: "מה הוא רחום אף אתה היה כן" (פסיקתא זוטרתא פרשת ראה). הרצון ל'קופיות', קרי הרצון להידמות לבורא, להגיע למצב של חיבור, לוויה, להשוואה מוחלטת של רצוננו עם רצונו של הבורא - זהו עניינו של חודש אדר. חודש אדר הוא חודש של אדירות, של מאמץ אדיר להשוות את רצוננו לרצונו של הבורא - "הדור קיבלוה בימי אחשורוש". בחודש אדר עם ישראל מקבל על עצמו את התורה באופן בחירי לאחר שבמעמד הר סיני "כפה עליהם הר כגיגית". לכן בחודש אדר יכול להופיע השחוק. חודש אדר הוא התנוצצות של עולם העתיד אשר בו "ימלא שחוק פיננו ולשונו רינה"; התנוצצות מאותו עידן בו נוכל לצחוק את אותו צחוק עליון של ההזדהות המוחלטת עם דבר ד', "לחיים מלאים עז ועונג שוטף בשטף עצום ורב מאור פני ד' וההתענג על טובו. שחוק שמשחק הקב"ה עם הצדיקים בעוה"ב. השחוק שיד ד' תניחהו, השחוק שהעונג האלהי בו גלוי ונחשף, הוא מהולל מאד" (עין איה, שבת א, פרק שני, צז).

בספר יצירה (פרק חמישי וראה פירוש הרמ"ק שם) מצויה רשימה של מידות נפשיות אשר כל אחת מהן 'מוצמדת' לחודש אחר. כלומר כל חודש מאופיין בעבודה מידותית שונה המתמקדת בפן מסוים של האישיות. המידה המוזכרת ביחס לחודש אדר היא מידת השחוק.

מהו השחוק? הגמרא (עבודה זרה ג, ב) כותבת כך: "אמר רב יהודה אמר רב שתיים עשרה שעות הוי היום. שלש הראשונות - הקדוש ברוך הוא יושב ועוסק בתורה; שניות - יושב ודן את כל העולם כולו; שלישיות - יושב וזן את כל העולם כולו מקרני ראמים עד ביצי כנים; רביעיות - יושב ומשחק עם לויתן שנאמר לויתן זה יצרת לשחק בו". משמעות גמרא זו היא שהקב"ה מתגלה כלפי המציאות בהשתלשלות הדרגתית המחולקת לארבעה שלבים: החלק הראשון, הקשר הראשוני של הקב"ה עם המציאות, הוא תורה - סדר העולם; בשלב השני מתגלה הקשר עם הקב"ה בדין, ביכולת להנהיג את המציאות בפועל מתוך תורה; בשלב השלישי ההנהגה האלוהית אף דואגת לצרכי החיים החומריים של כלל הברואים; בחלק הרביעי, בג' השעות האחרונות, מתגלה שיא הקשר והחיבור בין התוכן האלוהי ובין העולם, חיבור מיוחד המכונה "לוויתן". המהר"ל (חידושי אגדות, שם) מסביר ששמו של הלוויתן מבטא עניין של ליווי, התלוות, כלומר חיבור. שיא החיבור הוא השחוק. כאשר אדם חש הזדהות מלאה ו'זורמת' עם תוכן מסוים זה מתגלה בשחוק (שחוק במשמעות של אושר ולא של הוללות כמובן); זוהי אף הסיבה שצחוק הוא המכנה המשותף הרחב ביותר לכל האנושות. אין דרך יותר מהירה לחיבור בין אנשים מאשר הצחוק. אין דבר שרצונו של אדם מתחבר אליו באופן יותר 'זורם' וטבעי מאשר הצחוק. שחוק הוא ביטוי להתאמה מוחלטת בין הרצונות; לשיתוף מלא בין אנשים.

בספר יצירה (שם) אף מוזכר שהאות המיוחדת לחודש אדר היא האות ק'. הגמרא אומרת כי "אדם בפני שכינה כקוף בפני אדם". אפשר לראות בקוף יסוד שלילי ויסוד חיובי. היסוד הנמוך המצוי ב'קופיות' הוא החקיינות החיצונית,

אגרות קודש למרן הראיה קוק זצ"ל

הרב שלמה לוי
ראש הישיבה
ונשיא הגרעין התורני בראשל"צ

אגרת מד' - "בית מדרש לרבנים"

לדברי מרן הרב זצ"ל בספרו "אדר היקר" (רעיונות לתולדות הגאון האדר"ת) במאמר הפתיחה 'מעט צרי':

"ביותר נתגדלה חובתנו בהגדלת כוח הלמוד העיוני שבתורה עכשיו, בעת השבר הגדול אשר השברנו, מכוס התרעלה אשר שמה עמנו לרוויה, מחרב הנוקמת נקם ברית, אשר ירד עליו באופן המבהיל ומחריד כל רוח ונפש, מידי רעי אדם, פריצי חיות, המשחרים לטרף, אשר במדינת רוסיא, ויחד עם זה המהפכה הגדולה שבארץ ההיא, שכמעט רוב האומה שרויה שמה, והיא מוכרחת להוליד שינויים נמרצים בחיי עמנו שמה, ומהם מוכרחים יהיו להיוולד שינויים אדירים בחיי הכלל כלו, בכל מקום שהוא. ובימי סערה ורעש כאלה אנחנו מחויבים לבצר את עמדת הרוח" (דברי הרב אלכסנדרוב) על זה מצאתי לנחוץ להעיר בדברים האלה: זה הרבה שנים עוד טרם המהפכה הגדולה שבמדינתנו כבר היתה משאת נפשם של טובי נבונות אומתנו לבצר את עמדת הרוח על ידי בנין בית ספר גבוה ללמודי היהדות בירושלים שממנו יצאו חכמים גדולים לוחמים עם הכפירה המדעית הכללית. ומה גם בעידנא דריתחא (=בזמן זה שהעולם רותח) כזאת בשעת הרעוואלוציע (=מהפכת 1905) הגדולה שבמדינתנו, ואשר בלי גוזמא כמעט כל קנייני הרוח של העם העברי טובעים בים גדול של שלילה וכפירה עמוקה מתורת קרל מרקס והמאטעריאליזם ההיסטוריי".

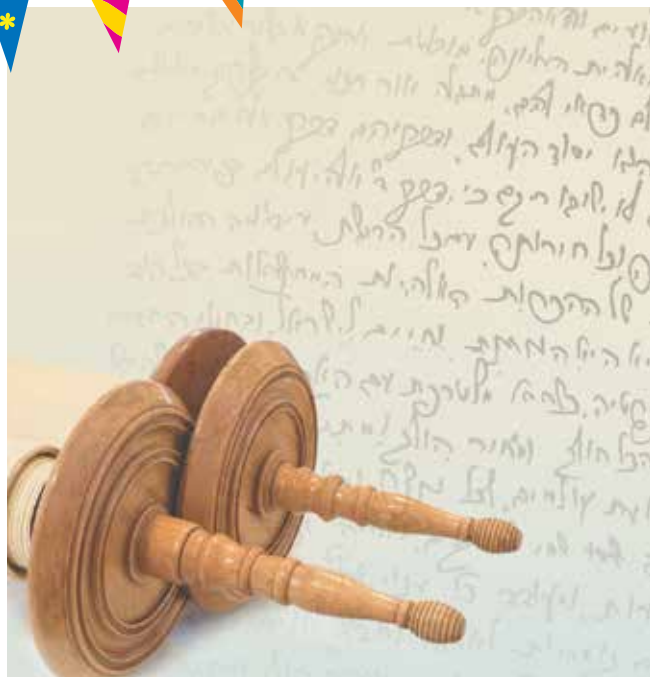
בחלק זה של האיגרת מרן הרב זצ"ל מתמודד עם שתי שאלות, הראשונה הקמת 'בית מדרש לרבנים'. השאלה השנית היחס לשתי תורות שניסרו בחללו של עולם הליברליזם וסוציאליזם, שתי שיטות שהיו השיח הפילוסופי והחברתי של אירופה המערבית הליברליזם, והסוציאליזם אירופה המזרחית. שתי תורות אלו מצאו להם מקום בציבוריות היהודית ובאו לידי ביטוי בתנועה הציונית לפלוגותיה, ואף בלב הצעיר היהודי בכלל, בהמשך נרחיב אודות שיטות אלו ויחסו של מרן הרב זצ"ל.

"בתי מדרש לרבנים"

הדבר ברור, להעמיד בית מדרש לרבנים שיעמוד בצורה ובתפיסה של בתי המדרש של גרמניה מיסודם של 'חכמת ישראל' 'שם תרבה הקליפה על התוך'. 'חכמת ישראל'

"אם נבא בתכונה פורמלית להעמיד "בית מדרש גבוה" ישתבש העניין הרבה, והקליפה תרבה על התוך, ויהיו לנו ממנו חכמי היהדות מה שהיו והנם לנו הרבנים של "בתי מדרש לרבנים" שברוסיא מכבר ושבאשכנז עכשיו. על כן איני מוצא תרופה למחלתנו כי אם ע"י כינוס, שיהיה בתחילתו קטן בכמותו, ובלא שום כחל ושרק של פורמליות, רק בהכרה פנימית אדירה, שהחובה עלינו עכשיו ביותר להשיב לתחייה את רוח עמנו, המתעלף מעצר רעה וצימאון, והמכונסים המעטים יהיו אנשים לא זקנים, שיש להם כישרון של קדושה אלהית, מחוברת בדעה בהירה וטהרת לב במוסר אמת, והם יסכימו לעשות קבע את הלמוד של כל מה שנוגע לרעיון ומחשבה שבתורה, עם כל התרחבותו הגדולה, בצירוף חינוך והנהגה של בריאות הגוף והרוח, ובצירוף השתמשות נכונה בידעיות המדעים לפי מרום הזמן, לכל ענפיהם ולכל הרגשותיהם, המסתעפים והרחבים, כדי שיתחדד יפה סגנונם ותרחיב דעתם, לכוון ברוח נכון ספרות טובה ויהיה ממקור ישראל ביסודו ובהרחבה כללית בשכלולו. אז יראו בנינו את עוזנו וכבודנו, את אמתתנו ועושרנו הרוחני, וע"י זה יטהר וירומם רוחם ויחזק לבבם, להשגב בעז עמנו ובהרמת קרן ארץ חמדתנו, שהיא בית חיינו ותקותנו לדור דורים. ע"י ההתחלה הקטנה הזאת, שתעשה ע"י כוחות שעומדים הם כולם בפנים, יוכל עץ חיים גדול לצמח להצמיח קרן ישועה, ויוכלו הדברים ללכת ולהרחיב באופן מוצלח כזה, עד שאפילו העמים הנאורים כולם יקיצו לחידור קרני האור הגדולים, שיהיו נוצצים ממקום ששם מאז יצאה האורה. "וחכיתי לד' המסתיר פניו מבית יעקב וקויתי לו, הנה אנכי והילדים אשר נתן לי ד' לאותות ולמופתים בישראל מעם ד' צבאות השוכן בהר ציון", וקודם לזה אמר 'צור תעודה חתום תורה בלמודי'".

מרן הרב זצ"ל מתייחס כאן לדבריו של הרב שמואל אלכסנדרוב ממכתבו (מכתבי מחקר ובקרת עמ' 17) שבהם מציע הרב אלכסנדרוב להקים "בתי מדרש גבוה". נרחיב מעט אודות כך, האיגרת של הרב אלכסנדרוב מתייחסת

אבל לא שיעורי הלימודים לחוד, אלא עבודת החינוך האישי עיקר, כלבני הנביאים, תיקון המידות, והעלאת החיים לתחיית רוח הנבואה."

אי אפשר לעשות בתורה קרעים ולהסיר ממנה את מרחבי החיים הטבעיים, אנו חייבים להסתכל התורה והחיים בתמונה מאוחדת ושלמה, כך בבית המדרש של הישיבה ישנו איחוד בכל רובדי החיים אל מול פני המנורה היא התורה.

מרן הרב זצ"ל מסיים את הדיון אודות בית המדרש לרבנים מול ישיבה בפסוק מהנביא ישעיהו (פרק ח): "צור, תְּעוֹדָה. חָתוּם תּוֹרָה, בְּלִמְדֵי. וְחִפְיָתִי, לְד', הַמְסֹתִיר פְּנֵי, מִבֵּית יַעֲקֹב. וְקוֹיָתִי לוֹ. הִנֵּה אֲנֹכִי, וְהַיְלָדִים אֲשֶׁר נָתַן לִי ד', לְאִתּוֹת וּלְמוֹפְתִים, בְּיִשְׂרָאֵל מֵעַם ד' צְבָאוֹת, הַשֹּׁכֵן בְּהַר צִיּוֹן". ביאר רש"י הנה אנכי והילדים וגו' לאותות - ומדרש אגדה בבראשית רבה על אחז שאחז בתי כנסיות ובתי מדרשות שלא ילמדו תינוקות של בית רבן תורה אמר אם אין גדיים אין תיישים אם אין צאן אין רועה אגרום לו לסלק שכינתו אמר לו הנביא כל מה שאתה קושר התעודה וחותר התורה לסותמה שלא תמצא בישראל לא יועיל לך. הנה אנכי והילדים וגו' - הם תלמידים שחביבין עלי כבנים יהיו לאותות ולמופתים שתתקיים תורה בישראל על ידם. אין לנו לחשוש מהתמעטות התורה בדורנו (נעילת בתי המדרש ע"י אחז ומיעוט לימוד התורה), זה מהלך ממהלכי הגאולה, שיוביל ללימוד תורה בעומק ובהרחבה, ע"י הילדים אלו התלמידים שיצמחו בישיבות ובבתי המדרש המתחדשים בארץ ישראל אחרי אלפיים שנות גלות. אל לנו להכניס פנימה בישיבות את התפיסה של חכמי אומות העולם, לימוד התורה בלא קדושה, גם לימוד עולם הטבע צריך להיות דרך הקדושה, ולא במנותק ממנה.

שהחלה להתפתח בגרמניה, כמענה לתהליך החילון שפקד את אירופה. תפיסה זו ייסדה את המחקר האקדמי במדעי היהדות ללא התייחסות והבנה מהי קדושה. תנועה זו החלה פעילותה בשנת תק"פ 1819, מיסדיה היו יום טוב ליפמן צונץ, היינריך היינה ועוד. הם קיווי לקרב את הדת היהודית ליהודים, דבר זה יעשה ע"י פתיחת ספרי הקודש תורה שבכתב ותורה שבעל פה, לכלים הביקורתיים של עולם האקדמיה מבלי ערכה של קדושת התורה. שני ענפים מרכזיים היו לתנועה: הראשון במרכז אירופה, ובו פעלו אחרי צונץ חוקרים שכתבו בגרמנית ובראשם אברהם גייגר, היינריך גרץ, יצחק מרקוס יוסט, משה שטיינשניידר ואחרים. הענף השני צמח במזרח אירופה - בגליציה ובאימפריה הרוסית - ובו פעלו חוקרים שכתבו בעברית, אנשי תנועת ההשכלה היהודית, ובהם רבי נחמן קרוכמל (רנ"ק), שלמה יהודה רפפורט (שי"ר) ואחרים. כמו כן, פעל כך גם שמואל דוד לוצאטו (שד"ל), שחי באיטליה והצטרף לבית המדרש לרבנים בפאדובה.

מרן הרב זצ"ל רואה שגישה 'חכמת ישראל' יכולה למצוא מקום גם 'בבית המדרש לרבנים', לכן הצעתו היא לכנס גרעין ראשוני קטן שיהיה חדור מטרה, להשיב לאומה את כוחותיה ועוצמת רוחניותה. הגרעין צריך להיות בנוי מתלמידי חכמים צעירים בעלי עומק ורוחב בעולם של תורה, בנגלה ובנסתר. יראת הרוממות תהייה דרך חייהם ושאיפת חייהם, לימודי פנימיות התורה ועמודי המחשבה הישראלית לימוד הקבץ שלהם. ידיעת המדעים הבנה וחיבור, בין עולם התורה והמדע המתחדש. תלמידי החכמים צריכים להיות בעלי כשרון של כתיבה ויצירה, שהיא הכלי המיוחד בדורותנו להביא את הרעיונות הגבוהים להבנה ותפיסה בכל שדרות האומה. דבר זה יביא לידי הכרה והערכה של עוצמת וגודל התורה, וההבנה שאין לנו מה לרעות בשדות זרים כדי להשביע את רוחנו. הרב "הנזיר" תלמידו ונאמן ביתו של מרן הרב זצ"ל, כותב את תוכנית הלימודים של הישיבה המרכזית מרכז הרב חנוכה תרפ"ב.

בפתיחת התוכנית, כותב הרב הנזיר את החזון, הייעוד, והמטרה ביסוד הישיבה המרכזית מטעם תנועת 'דגל ירושלים'.

"בישראל אי אפשר שהלימודים הרוחניים יהיו חילוניים, הכוח הרוחני והכוח האלוקי צריכים להיות אחד. זאת אומרת הכוח האלוקי, הכוח המשפטי והכוח הרוחני במובן המיוחד (הפילוסופי, התולדה וכו') כולם עניינם ומקורם התורה, הרשומה, הכתובה, והמסורה.

תעודת "הישיבה המרכזית" היא להיות מעין מכללת הכוחות הרוחניים בישראל. ובמלוא הלימודים הרוחניים העבריים ברום היקפה ב"ישיבה המרכזית" ברוח אלקי יפרח רוח ישראל בתחיית קדשו.

פרשת זכור

אלדד יוסף פרי

פרשת זכור

דבריו של הרב זצ"ל על פרשת זכור משנת תרע"ז, לפני 103 שנים, תועדו על ידו במכתב קצר לבנו הרב צבי יהודה זצ"ל שהשבוע פקידת שנתו. מאמר זה מופיע באגרות הראי"ה, ח"ג, עמ' פו-פז. אנו יכולים להציץ מן החרכים כיצד נראית רוח הקודש של הרב מתוך עומק דבריו

אותך מדחי אל דחי. אין לו יריבות ישירה איתך. הוא בא מאחור. וזה סוד תפילין של ראש ותפילין של יד, שהן עושות מעקף לעמלק שיושב בעורף, כדי שיתקשרו הלב והמוח בלי הפרעתו של עמלק.

זו הסיבה שרק במלחמה זאת כתוב " והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל וכאשר יניח ידו וגבר עמלק" (שמות, יז, יא).

מדוע מעשה זה לא חזר במלחמות סיחון ועוג?

משום ששונה עמלק מכל האומות. עמלק היא אג'נדה. זו אינה אנטישמיות. זו מלחמה בקדושה בכל מקום שהיא נמצאת. תופעת הקדושה בעולם מותקפת תמיד על ידי עמלק עד אשר יוכרת עמלק סופית. העמלק הארצי אינו אלא בבואה של קליפת העמלק בעולמות העליונים ועל כן, עד שלא יוכרע העמלק העליון לא יוכרע העמלק בתחתונים.

הרב מדגיש שגם בתוך תוכני הקודש מופיעה אותה רשעה והיא עוזרת להפך את הקודש, בידי הרשעים לרועץ.

"וזהו טעם איסור נתינת קנקנתום בתוך הדיו, משום וכתב ומחה' כתב שיכול להמחות (ירושלמי, סוטה, ב, ד) מצד צחצוחי הרשעה הנוגעים בערכי הקודש".

הגמרא (סוטה, כ, ע"א) מתארת שרבי מאיר, שהיה מתפרנס מכתבת ספרי תורה, למד גם אצל רבי עקיבא וגם אצל רבי ישמעאל. רבי מאיר היה מטיל קנקנתום בדיו בו הוא כתב. קנקנתום הוא חומר מן הצומח שמחזק את הדיו, כך שדיו המעורב בקנקנתום לא יכול להימחק. רבי ישמעאל תהה כיצד יכול רבי מאיר להטיל קנקנתום בדיו שלו, שכן כתוב בעניין סוטה, "וכתב" "ומחה", כתב שניתן להימחות.

אמר הרב, כי טעם איסור הטלת קנקנתום בתוך הדיו הוא עמוק מאוד. שורשו מצוי בכך שבתוך הקדושה השתרשו קליפות של עמלק, על כן יש צורך שיהיה אפשר למחות את

"דיברתי בשבת קודש דנא לפני קהל מקשיבים על דבר מחיית עמלק, בתור זיכוך כל ערכי המציאות, בכל המערכות המסובלים ממשא השיגים של זוהמת הרשעה המתפשטת מראשית גוים, גם בתוכני הקודש, המתהפכים על ידי פגיעתה הרעה של הרשעה בידי רשעי עולם לרועץ".

למחיית עמלק יש שתי מהויות, פיזית ורוחנית. שאול נצטווה למחות פיזית את עמלק ולא השלים את המשימה, בשל כך נקרעה מלכותו ממנו.

המשמעות הרוחנית של מחיית עמלק היא: "זיכוך כל ערכי המציאות.. המסובלים ממשא השיגים של זוהמת הרשעה". לעמלק הפיזי אשר בא להרוג את ישראל מיד עם צאתם ממצרים יש שורש בעולמות העליונים. אומה לא מקבלת פתאום "רצון" לצאת למלחמה לא לה סתם. יש צורך שהרוח הלאומית של אותה אומה תדרוש זאת, ואדרבא, כדי לצאת למלחמה, צריך שזה יהיה בנפשה של אותה אומה יותר מכל דבר אחר, שכן אין לך דבר שאדם מוכן לסכן את נפשו בעבורו אלא אם כן הוא ייהרג ובל יעבור. והנה עמלק, יצא להילחם בישראל מסיבות לא מובנות. ישראל לא עמדו בפתח ארצו לכבוש אותה, הם לא אימו בשלב זה, הסמוך ליציאת מצרים, על בריתות אסטרטגיות שלו, ולא תקפו אותו על מנת שיהיה לו צורך להתגונן. על כן, ברור שהתופעה הארצית אינה אלא ביטוי לרוח האומה העמלקית, רוח אשר מקורה בעולמות העליונים. על רוח זו, אשר יש להילחם בה רוחנית עד כלותה, מדבר הרב. "זיכוך כל ערכי המציאות". בכל המציאות כפי שאנו תופסים אותה ואף בזאת שאיננו תופשים, מופיעה השפעה מעמלק. את המציאות יש לזכך מהשפעה זו.

מהו עמלק? כפי שלימדה אותנו התורה, אותו כוח שלילי שבא מאחור, "ויזנב בך כל הנחשלים אחרריך" (דברים, כה, יח) ותוקף בשעת חולשה את הערכים החלשים כדי לדרדר

גורם ליעקב לצליעה, הא כיצד הוא נאבק עמו כל הלילה עד עלות השחר? הרי הפער שביניהם הוא כה גדול? אלא, שכל הרשות שבידו היא רק לנגוע! לא יותר.

למטרת מחיית עמלק זו. המחיייה הרוחנית של הכוח המתנגד לקדושה, יש צורך בכתב שיכול להימחות לפעמים צריך למחוק גם את הקודש על מנת לכותבו מחדש, ללא סיגים, ללא השפעת עמלק.

זכר אותן קליפות: " תמחה את זכר עמלק". אם נכתוב כתב שאינו יכול להימחק אנו נשאיר את עמלק פה לנצח.

"ואם יד הרשעה מזהמת את כל היסוד במפעליה, הרי שורפין אותם ואת האזכרות שבהם, כדי שלא להניח מקום, לא למינים ולא למעשיהם".

"ורבי מאיר שלא יכלו חבריו לעמוד על סוף דעתו, בתורתו היה כתוב 'כותנת אור' באלף, ובירושלמי נאמר עלין: 'הא משיחוכן', כלומר הארת הנשמה ממערכה כזו שהעולם יעלה עליו אחרי שכבר אורו של משיח יזרח והרשעה כעשן תכלה. מצידו לא היה צורך, וגם חסרון יש במניעת הטלת הקנקנתום, ואפשרויות המחיקה והראויות לה, הרי הוא תוכן מנוגד למהות האור המזוקק של נהורא עילאה, המנהיר ומאיר עיני חכמים בהלכה, ועל פי מידתו היה מטיל קנקנתום בתוך הדין".

סיפורו של רבי מאיר טרגי. הגמרא בעירובין אומרת שלא נקבעה ההלכה כרבי מאיר משום שחבריו לא יכלו לעמוד על סוף דעתו, כלשון הגמרא: " אמר רב אחא בר חנינא גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שאין בדורו של רבי מאיר כמותו. ומפני מה לא קבעו הלכה כמותו? שלא יכלו חבריו לעמוד על סוף דעתו. שהיה אומר על טמא - טהור ומראה לו פנים, על טהור - טמא ומראה לו פנים" (ערובין, יג, ע"ב).

צריך לזכור שרבי מאיר חי בתקופת ענקי רוח ונכסי צאן ברזל ליהדות. הוא לא רק היה תלמידים של רבי עקיבא ורבי ישמעאל, אלא גם בדורו של רבי שמעון בר יוחאי ועוד רבים וגדולים. אמירה שידוע לפני מי שאמר והיה העולם שאין בדורו כמותו, היא אמירה לא פשוטה. זה שלא פסקו הלכה כמו רבי מאיר רק משום שהוא גדול מדי, זה חריג וטראגי כאחד. האמירה שלא יכלו חבריו לרדת לסוף דעתו ואם היה

הרמב"ם בהלכות יסודי התורה (ו, ח) פוסק כי: "אפיקורס ישראל שכתב ספר תורה - שורפין אותו עם האזכרות שבו, מפני שאינו מאמין בקדושת השם ולא כתבו לשמו, אלא שהוא מעלה בדעתו שזה כשאר הדברים והואיל ודעתו כן לא נתקדש השם".

הרמב"ם מביא להלכה את האמור בגמרא בגיטין, מה, ע"ב. מעניין שספר תורה שכתב עובד כוכבים ייגנז ואילו ספר תורה שכתב אפיקורס - **יישרף!!!** אפיקורס הוא אדם שלמד תורה וכופר באמור בה. אפיקורס הוא אדם שעמלק לקח אותו בשבי. לכן - ספר תורה שנכתב על ידו - **יישרף!!!** ימחה. כתב הניתן להימחות. אבל לעומתו ספר תורה שנכתב על ידי גויי - ייגנז. משום שעליו לא השתלטה קליפת עמלק. מעשה אבותיו בידיו. הא ותו לא. והדברים מדהימים בעומקם וחבויים בין השיטין.

"בכללות הקודש רק נגיעה יש לה, כמאבק האיש הנאבק עם יעקב, ודי למטרת מחיקה זו מחיייה כוחנית על ידי כתב שיכול להימחות".

אמנם זאת יש לדעת, לרשעה יש רק נגיעה בכללות הקודש. לא יותר. לכן האיש הנאבק עם יעקב כל הלילה נוגע בו ויעקב צולע על ירכו. והלא הדבר מוזר. אם כה רב כוחו של האיש הנאבק עם יעקב, שעד שהוא רק נוגע בכף ירכו וכבר

"ולא ייכנף עוד מוריך" (ישעיהו ל, כ) ואז אור תורה שבעל פה מתאחד עם תורה שבכתב, והאורים מתפלשים מזו לזו, "כתוב זאת זכרון בספר" (שמות, יז, יד) - תורה שבכתב, ושיים באזני יהושע" - תורה שבעל פה.

אולם מעלתו זו של רבי מאיר איננה מתאימה להנהגת העולם הזה, עולם התיקון. אומר לו רבי עקיבא: עד שלא יימחה זכרו של עמלק ממציות העולם, אנו זקוקים לכתב שניתן להימחק. יבוא יום בו יאוחד כל הקודש, אך יום זה יבוא רק לאחר מחיית זכר עמלק מן העולם.

ואין כותבים שלא מן הכתב שום דבר מתורה שבכתב, כדי שלא לערב את הכתב עם הפה, כביאורה של סברה זו כדברי הירושלמי דמגילה. וכל זה אין שייך בגדולי המעלה הרואים עולמם בחייהם, וכל שיש בו דעה, כאילו נבנה בית המקדש בימיו, ואורו של משיח עליו זורח. ורבי מאיר שנאמר עליו: "ועפעפיך יישירו נגדך" (משלי ד, כה), כתב שלא מן הכתב, כשם שהטיל קנקנתום בתוך הדיו.

ההפרדה בין התורה שבכתב לתורה שבעל פה, כמו ההפרדה בין האותיות י-ה של שם השם ל ו-ה של שם השם, היא תוצאה של העמלקיות. על כן, ההלכה נפסקה שלא ניתן לכתוב ספר תורה בעל פה, אלא מתוך הכתוב. רק חריג אחד כתב ספר תורה מזיכרון בעל פה, הוא גם אותו חריג שהטיל קנקנתום בתוך הדיו - רבי מאיר. מכיוון שרבי מאיר חיי בדרגה של עולם שלאחר בוא משיח, אחרי עולם התיקון, הרי שבדרגתו ניתן לכתוב בכתב שכבר לא יימחק, או להעתיק את התורה שבכתב בעל פה. בעולמו של רבי מאיר כבר אין מציאות של עמלק ועל כן הכל כבר מאוחד.

ובימי הפורים, שמחיית עמלק נתגברה, נתאחד יסוד תורה שבעל פה עם תורה שבכתב, והדר קיבלוה ברצון בימי אחשוורוש, מה שקבלו כבר על ידי כפיית הר כגיגית, מצד תורה שבעל פה, כדברי התנחומא הידועים שהם נכונים למוצא דעת, והדברים מסתעפים לסעיפים רבים לעודד לב טהורי רוח לעלוז בפור גם בימי המצוקות הללו, כי האורים מלאי ששון, ישע ובטחון עוז ישועות, עמנו הם שרויים, ושמחת עולם היא נחלתנו סלה.

רוצה יכול היה לשכנע, שהלכתית, הטהור טמא ולהיפך ואין דרך לדעת אם הוא צודק, היא אמירה קשה. יש בה גם צד ברור של פספוס. פספסנו את רבי מאיר משום שהיה גדול מדי. גם העניין שבתורתו היה כתוב "כותנות אור" (בראשית, רבה, כ) מרמז על רמתו הרוחנית. בתורתו (לא ספר התורה שכן שם ברור שלא ניתן לשנות מאומה) של רבי מאיר כבר מצוי האדם מעבר לעולם הזה, עולם התיקון. ידוע כי בטרם הגענו הנה היה האדם הראשון מטפיזי. היה הוא אור. רק עם חטאו, הפך האדם לעור גידים ועצמות, והוא הכתוב: ויעש ה' אלוהים לאדם ולאשתו כותנות עור וילבישם" (בראשית, ג, כא). אך רבי מאיר כבר לא נמצא בעולם התיקון, הוא בעולמות שמעבר. הוא בעולם שבו האדם שוב "כותנות אור". זו הסיבה שחבריו לא יכלו לרדת לסוף דעתו.

והוא שאמור בירושלמי על רבי מאיר "הא משיחון" (ירושלמי, כלאים, ט, ג), מסביר הרב: "כלומר הארת נשמה ממערכה כזו שהעולם יעלה עליו אחרי שאורו של משיח כבר יזרח" יש את ששת אלפי התיקון ואז מגיעים לאלף שביעי. בשלב זה העבודה חוזרת למה שהיא הייתה צריכה להיות קודם החטא. בעידן זה תורתו של משיח שולטת. אנו מתקרבים לשם ומרגישים שינויים שמתרחשים באופי לימוד התורה. סודות תורה נפתחים ומובנים גם לכינוניים שבדור ואף למתחילים בלימוד התורה. (ראו, אורות הקודש א, ז: "עד שאי אפשר להסביר גם אמונה פשוטה לאנשים בינוניים, כי אם על פי הרחבת הצעת רזי עליון, שהם עומדים ברומו של עולם").

רבי מאיר נקרא כן משום שהיה "מאיר את עיני חכמים בהלכה" ויש גרסאות שונות לגבי שמו האמיתי (עירובין, יג', ע"ב).

בנסיבות האלה, ברור שרבי מאיר יכול היה להטיל קנקנתום בתוך הדיו. הוא כבר במקום שבו אין עירוב של קליפת עמלק בתוך הטוב, משום כך, את מה שהוא כתב, מופיע רק מצד הטוב, ואין סיטואציה בה היא צורך למחוק את הכתוב בתורתו.

אבל רבי עקיבא אמר לו שמידת העולם עדיין נדרשת היא גם בכל ערכי הקודש לכח המחיקה, כדי שיסתעף ממנה ענף המחיקה המוחלטה למחות זכר עמלק בכל הסתעפותה, ומציאות המחשך של עמלק, התפשטות כל המידות הרעות בחופשיות הלאומית של כל עם וגוי, המביאה את כל האסונות הפרטיים והכלליים, כדברי הפסיקתא שכל זמן שעמלק בעולם, כנף מכסה את הפנים, ורק במחייתו נאמר:

תורה של הנפש בחבלי משיח

משיעורי הרב
אלישע וישליצקי זצ"ל

”רְאוּ כָּל אַפְסֵי אֶרֶץ אֶת יְשׁוּעַת אֱלֹהֵינוּ”

אפסי ארץ

”רבי יוחנן פתח לה פתחא להא פרשתא מהכא (תהלים צח, ג) זְכַר חֲסִדוֹ וְאַמוּנָתוֹ לְבַיַּת יִשְׂרָאֵל רְאוּ כָּל אַפְסֵי אֶרֶץ אֶת יְשׁוּעַת אֱלֹהֵינוּ אֵימַתִּי רְאוּ כָּל אַפְסֵי אֶרֶץ אֶת יְשׁוּעַת אֱלֹהֵינוּ בִּימֵי מַרְדְּכַי וְאַסְתֵּר” (מגילה יא, א).

ר' צדוק הכהן מלובלין (פרי צדיק פורים, ד) מחדש מהלך מורכב ואלו דבריו:

”וזה היה עיקר נס פורים שהיו אז בשפל המדריגה וכאשר הרגישו ישראל שעומדים בתכלית ההסתר כמו שנאמר (אסתר, ד', ג) אֶבֶל גְּדוֹל לְיְהוּדִים וְצוּם וּבְכִי וּמְסֻפָּד וּגו' וכידוע דענין אבילות והספד יורה על דבר שנחלט בדעת האדם שכבר אבדה תקותו וכענין אבל והספד על מת שאין אופן להחזירו ועל ידי זה שהרגישו ההסתר פנים נהפך להם מאבל ליום טוב.

וזה שאמרו אימתי ראו כל אפסי ארץ את ישועת אלהינו בימי מרדכי ואסתר... המכוון ראו כל אפסי ארץ על ישראל שהיו אז בתכלית השפלות בההסתר עד אפסי ארץ ודייקא על ידי זה ראו את ישועת אלהינו מתוך ההסתר הזה דייקא.”

”ואין המכוון במה שנאמר ראו כל אפסי ארץ על

אומות העולם... המכוון 'ראו כל אפסי ארץ' על ישראל בניגוד למפרשים אחרים רבי צדוק מפרש שבביטוי 'אפסי ארץ' הכוונה לעם ישראל, "שהיו אז בתכלית השפלות בההסתר", באותם ימים היינו ראויים לתואר הזה מכיוון שהרגשנו אפסים. מאיפה רבי צדוק לומד את זה?

מפסוקי המגילה (אסתר ד, ג) "וּבְכַל מְדִינָה וּמְדִינָה מְקוֹם אֲשֶׁר דָּבַר הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ מְגִיעַ", כשנודעה הגזירה, התגובה של עם ישראל היתה - "אֶבֶל גְּדוֹל לְיְהוּדִים וְצוּם וּבְכִי" עד כאן מובן שהמצב קשה אמנם, אבל התגובה סבירה. אך ההמשך לא כל כך ברור "וּמְסֻפָּד שֶׁק וְאֶפְרָ יֵצַע לְרַבִּים", את המת מספידים, ולובשים שק ואפר לאות אבל, את מי הם הספידו?

”ענין אבילות והספד יורה על דבר שנחלט בדעת האדם שכבר אבדה תקותו וכענין אבל והספד על מת שאין אופן להחזירו”, למרות שעוד לא מת אף אחד כשנגזרה הגזירה היאוש כבר אכל אותנו, הרגשנו אפסים. צריך להבין את המצב בו עם ישראל היה נתון, בגלות יש קללה, "וְהַנְּשָׂאִים בְּכֶם וְהַבָּאִתִּי מֶרֶךְ בְּלִבְבְּם בְּאַרְצֹת אֲבִיהֶם וְרָדְף אֹתָם קוֹל עֲלֵה גְדָף" (ויקרא כו, לו), "וְהָיוּ חַיִּיד תְּלָאִים לָךְ מִנְּגִד וּפְחָדָת לְיֵלֶה וְיוֹמָם

וְלֹא תִאֶמְרִין בְּחַיִּיד" (דברים כח, טו), ועם ישראל מרגיש את הקללה הזו עכשיו, הוא נתון תחת מלך שנחשב בעיני עצמו מלך מלכי המלכים ויותר, עם ישראל שרוי בייאוש מוחלט. ודווקא מתוך המצב השפל הזה נהפך להם האבל ליום טוב, ועוד ממשיך ר' צדוק ואומר:

”וענין זה מתנוצץ בכל שנה בימי פורים נתודע לכל פרטי נפשות ישראל כל מי שיודע נגעי לבבו איך הוא בשפל המדריגה והוא מתמרמר על זה. בזה עצמו נודע ומאיר בלבו שנהפך לו מיגון לשמחה.”

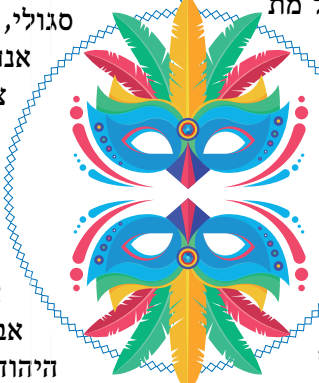
ונהפוך הוא

איך מתרחש ה'ונהפוך הוא' הזה? אפשר לומר שזה תהליך סגולי, שיש חסד אלוקי, ואז אין שאלות, אבל אם אנחנו רוצים להבין מה מתרחש בעומק הנפש צריך לשאול ולחפש תשובות.

פורים זה המפגש הישיר בין האדם, פרטיותו, צניעותו - לבין כלל ישראל. כלל ישראל כולל בתוכו אל כל הסוגים, להבדיל בגרמניה של הנאצים היהודים באותה תקופה היו מאוד מגוונים, מכל מיני זרמים ושיטות, אבל את היטלר זה לא היה מעניין, הוא הרג את היהודים עד דור רביעי, גם אלו ששלושה דורות התבוללו, הוא גילה את מקורם והרג אותם, לא עניין אותו שום חילוק ושום זרם. אם אתה יהודי - והוא לא יכול לשאת את קיומך. באותו אופן נהג המן הרשע, וכשאיבינו רוצים לפגוע בכח הכלל שלנו - מתעורר בנו כח הכלל.

זה יוצר תנועה מעגלית, ככל שאדם יותר קשור למעלה הכלל הוא שואל את עצמו - איפה אני? למה אני לא מתאים למעלה שאותה אני אמור לייצג? וזה גורם לו לבכות. מאותה סיבה שבגללה הוא בוכה, מכיוון שהוא מחובר לנשמה של הופעת הקב"ה בעולם, מאותה תנועת נפש הוא גם שמח, כי הוא מחובר להופעת השכינה, מצד שני אם אני קשור למהלך הזה אני שואל את עצמי איך אני מתנהג? וזה גורם לי צער, על ההתנהגות שלי שלא תמיד הכי מושלמת. זוהי עבודת הנפש של פורים - חשיפת העולם הפנימי, וכדברי הרב קוק (מאמרי-הראי"ה, 'אגרת הפורים' עמ' 153):

”יהיו לנו ימי הפורים הבאים עלינו לטובה... לימים שתפרוץ אצלנו ממחבואה היהודי, התודעה הפנימית שלנו, והתודעה הבאה מתוך מצפונה של הנשמה החבויה בכל נפש מישראל בקרבה פנימה...” (ערך: הרב ליאור לביא)

בירור-הלכה לפורים

מאת רבני בית ההוראה
"בית אברהם" ע"ש

מו"ר הרב אברהם שפירא זצ"ל

משלוח מנות באמצעות רחפן

שאלה: לכבוד פורים ביקשנו מרבני בית ההוראה להשיב על שאלה עתידינית מעניינת. האם מי ששלוח משלוח מנות לחברו על ידי "רחפן" יוצא בזה ידי חובת "משלוח מנות".

תשובה: נאמר בגמרא במסכת מגילה (ז' ע"ב), בהקשר למצוות משלוח מנות "אביי בר אבין ורב חנינא בר אבין מחלפי סעודתייהו להדדי". רש"י שם פירש "מחלפי סעודתייהו, זה אוכל עם זה בפורים של שנה זו, ובשנייה סועד חבירו עמו". והקשה הבית יוסף (ס"ס תרצ"ה) על דבריו, שלפירושו לכאורה אחד מהם לא היה מקיים משלוח מנות, שהרי רק אחד נתן סעודה לחבירו.

הרמ"א (בדרכי משה סק"ז) כתב שני דרכים בביאור קושיית הבית יוסף, ומבואר בדרכו הראשונה, שהבין שצריך שהאדם ישלח בעצמו, ולא שיזמין את חבירו לסעוד עימו. אמנם נראה שגם לדרך זו, אין זה משנה אם האדם ישלח בעצמו, או ימנה שליח, או אפילו יעביר המשלוח על ידי מי שאינו ראוי להיות שליח, שלא הקפיד הרמ"א, אלא במצב בו יזמין אחד את חבירו לאכול עימו, ונמצא שהמקבל לא קיבל דבר מוגדר, רק שהזמין נתן לאורח "רשות" לאכול, ובזה יש חסרון שצריך שיתן "משלוח", אך אין שום חסרון אם יתן המשלוח בעצמו או על ידי שליח, והעיקר הוא שיתן "דבר מוגדר", ולא די בנתינת "רשות" לאכול.

בשו"ת בנין ציון (בסי' מ"ד) כתב לדקדק מלשון המגילה "ומשלוח מנות", שהקפיד הכתוב רק שהמנות יצאו מן המשלח לעבר המקבל. ומה שכתוב "משלוח מנות", די בכך שהמשלח שלח, ומששלח יצא, אף אם המקבל לא קיבל את המשלוח. ושוב כתב להסתפק לפי פירוש זה, במי שמביא בעצמו מנות ונותן לחבירו, האם יצא ידי חובת "ומשלוח מנות", שמצד אחד "שלוחו של אדם כמותו", אבל להיפך לא מצאנו שיהא הוא כשלוחו, וכיון שכתוב "ומשלוח מנות", יש לומר שצריך דווקא "שליחות", ואילו נתינה בלבד לא מועילה. והעיר על כך שלא ראה בפוסקים שהעירו על חומרה זו.

וראה בשו"ת יהודה יעלה או"ח סי' ר"ז, שלמד מהכתוב "משלוח", שלמרות שבדרך כלל "מצוה בו יותר מבשלוחו", כאן אין עדיפות לקיום המצוה דווקא בעצמו, "קמ"ל קרא שבזה אין קפידא, ושלוחו שווה ממש כמו על ידי עצמו", ועוד כתב "אי נמי מצוה יותר בשלוחו, לפי שתכלית כוונת חז"ל במצווה זו, לקרב הלבבות לאהבת ריעים, ולכן יותר דרך כבוד לתת המנות על ידי שלוחו, אבל ודאי אין צורך בדין שליחות, שהרי מעשים בכל יום שמשלחין מנות על ידי קטנים וגם על ידי גויים וכו', ונכון הוא". הרי שפשוט שאין "דין שליחות" במצוות משלוח מנות, וכ"כ פוסקים רבים. ראה בספר חזון עובדיה (פורים עמ' קמ"ה) שכתב שכך נהג החזון איש, שנתן המשלוח דווקא בעצמו. ולפי זה, אף אם הגון יותר לתת המשלוח בעצמו כדי להרבות אהבה, ועוד, שעדיף שהאדם יתעסק במצוה בגופו, וכפי שכתב רש"י בקידושין (מ"א ע"א) בטעם הדין שמצוה בו יותר מבשלוחו "דכי עסיק גופו במצות מקבל שכר טפ"י, למרות זאת, אם נותן על ידי אחר, כגון שליח או קטן או גוי, יוצא ידי חובה לכתחילה. ולכן ברור שאין שום חסרון אם יתן את המשלוח על ידי רחפן. קל וחומר אם נאמר שהנותן משלוח על ידי רחפן, נחשב כנותן בעצמו ממש.

אולם אם נאמר שטעם החומרה של הבנין ציון לתת על ידי אחר ולא בעצמו, הוא כדי שיתן "בדרך כבוד יותר", וכפי שכתב היהודה יעלה, לפי זה יש סברא לומר שנתניה על ידי רחפן אינה נתינה "בדרך כבוד". אך באמת אפשר שאדרבה, אדם שיקבל משלוח על ידי רחפן, ישמח מאוד וייהנה מהתרגיל והשעשוע, ונמצא שיש בנתינה מיוחדת זו דרך אהבה וכבוד. נמצא גם כן לעניין הלכה, שאפשר לכתחילה לתת משלוח מנות באמצעות רחפן.

הרמ"א (בדרכי משה סק"ז) כתב שני דרכים בביאור קושיית הבית יוסף, ומבואר בדרכו הראשונה, שהבין שצריך שהאדם ישלח בעצמו, ולא שיזמין את חבירו לסעוד עימו. אמנם נראה שגם לדרך זו, אין זה משנה אם האדם ישלח בעצמו, או ימנה שליח, או אפילו יעביר המשלוח על ידי מי שאינו ראוי להיות שליח, שלא הקפיד הרמ"א, אלא במצב בו יזמין אחד את חבירו לאכול עימו, ונמצא שהמקבל לא קיבל דבר מוגדר, רק שהזמין נתן לאורח "רשות" לאכול, ובזה יש חסרון שצריך שיתן "משלוח", אך אין שום חסרון אם יתן המשלוח בעצמו או על ידי שליח, והעיקר הוא שיתן "דבר מוגדר", ולא די בנתינת "רשות" לאכול.

בשו"ת בנין ציון (בסי' מ"ד) כתב לדקדק מלשון המגילה "ומשלוח מנות", שהקפיד הכתוב רק שהמנות יצאו מן המשלח לעבר המקבל. ומה שכתוב "משלוח מנות", די בכך שהמשלח שלח, ומששלח יצא, אף אם המקבל לא קיבל את המשלוח. ושוב כתב להסתפק לפי פירוש זה, במי שמביא בעצמו מנות ונותן לחבירו, האם יצא ידי חובת "ומשלוח מנות", שמצד אחד "שלוחו של אדם כמותו", אבל להיפך לא מצאנו שיהא הוא כשלוחו, וכיון שכתוב "ומשלוח מנות", יש לומר שצריך דווקא "שליחות", ואילו נתינה בלבד לא מועילה. והעיר על כך שלא ראה בפוסקים שהעירו על חומרה זו.

מכיון שמצאנו שני טעמים למצוות משלוח מנות. האחד כדי להרבות אהבה וחיבה בעם ישראל (ספר מנות הלוי), והטעם השני, לאפשר למקבל לקיים מצוות סעודת פורים (שו"ת תרומת הדשן). ואם כן, שני הטעמים למצוות משלוח מנות שייכים גם בנותן בעצמו לחבירו (ולא רק על ידי שליח), ולכן יוצא ידי חובה גם בנתינה בלבד. ואף שנכתב במגילה בלשון "ומשלוח", זה בא ללמד שיוצאים ידי חובה אפילו אם חבירו אינו רוצה לקבל את המשלוח, ולכן לא הזכירו הפוסקים שחובה לתת משלוח דווקא על ידי שליח. אך סיים דבריו וכתב "ומכל מקום אולי לכתחילה טוב יותר לשלוח המנות על ידי אחר".

בית ההוראה בית אברהם ע"ש מו"ר הרב אברהם שפירא זצ"ל: לשאלות לבית ההוראה ניתן לפנות בטל: 02-5437824 או במייל: Horaha.Mercaz@gmail.com

הצטרף/י לקבוצת WhatsApp
"בית הוראה 'בית אברהם' 2"

בית ההוראה בית אברהם ע"ש מו"ר הרב אברהם שפירא זצ"ל:
לשאלות לבית ההוראה ניתן לפנות בטל: 02-5437824 או במייל:
Horaha.Mercaz@gmail.com

לשולחן שבת פרשת תצוה-זכור

גליון שבועי במשנת
מרן האור החיים הק' זיע"א

עמל וחיסרון כים קודמים לדברים יקרים שבאו בלא טרחה

הגיעו להם לישראל על ידי עמל, אולם אבני השוהם לא טרחו ישראל בהבאתם, וכדאיתא בגמ' (יומא עה, א) שבדרך נס באו אליהם האבנים היקרות, העננים הביאום אליהם שנאמר (להלן לה, כז) "והנשיאים הביאו את אבני השוהם", ונשיאים מפרשים חז"ל עננים, "נמצא שמשולחן גבוה זכו בלי יגיעה וחסרון כיס", על כן נזכרת נדבה זו בסוף כל הנדבות שלפי סדר זה דרגתה אחרונה עכתו"ד.

אבני שהם ואבני מלאים לאפד ולחשן (כה, ז).
הקשה רבינו האור החיים הק' צריך לדעת למה כתב אבני שוהם ואבני מילואים בסדר, אחר כל הי"א מינים, ומן הראוי היה לו לסדרם קודם זהב וכסף כי הם מעולים מהם... ומתרץ האוה"ח: אין התרומות נמנות כאן לפי סדר חשיבותם העצמית, אלא לפי הסדר של העמל והטרחה והחיסרון כים שהיו לישראל בהבאתם. והנה כל הדברים המנויים שם,

האם לבנות ארון קודש מזהב או מפתוחי עץ מרהיבים ביופיים?

כתב שעל ידי השיש הכחול, כשהקב"ה יסתכל בבית המקדש יזכר בזכות אבות שנמשלו לגלי הים, כמבואר בסנהדרין צהלי קולך בת גלים בתו של אברהם יצחק ויעקב, שעשו מצוות כגלי הים. **ובני יהודע** כתב: נ"ל כיוונו בזה שיהיה ההידור הזה במקדש מצד ראיית העיניים, לתקן מה שסימא את עינו של עולם, יעו"ש. הרי שלא העדיפו את השיש הכחול מפני יופיו, אלא שהיה בזה ענין בצבע הכחול, ולכן בענייננו שאין את השיקולים הנ"ל, לכאורה עדיף לעשות מזהב שהוא יקר יותר, ולא מפתוחי עץ למרות שהוא יותר יפה.

האחרונים (ראה חשוקי חמד - בבא בתרא ד. ל מדמים מדברי האוה"ח"ק האמורים תשובה לדינא - הלכה למעשה, בנידון דלהלן:

נשאלה שאלה בבית המדרש: אדם בעל יכולת הרוצה לבנות ארון קודש לשם ולתפארת השי"ת, ולפניו ב' אפשרויות, הוא יכול לעשותו מחופה בזהב ומחירו רב מאוד, או לעשותו מפתוחי עץ מרהיבי עין, אך הוא זול יותר מהזהב. במה לבחור? והשיבו (חשוקי חמד שם): הנה במסכת בבא בתרא (ד, א) נאמר: "מי שלא ראה בנין הורדוס, לא ראה בנין נאה מימיו. סבר למחפיה בדהבא אמרו ליה רבנן שבקיה דהכי שפיר טפי דמיחזי כי אידוותא דימא". ופרשי: "גלי הים שהם נעים ונדים, והעין משתעשעת בראיתן". הרי דיופי חשוב יותר מזהב. לפי זה בענייננו, לכאורה יש לבחור את היפה למרות שיש יקר ממנו, ויש להעדיף את הפתוחי עץ היפים, מהזהב היקר. אולם יעוין שם **במהרש"א** שפירש את דברי הגמרא דמחזי כאדוותא דימא, דאפשר שכוונו בזה למה שכתבו בפרק כיסוי הדם (מסכת חולין) גבי תכלת דומה לים, והים לרקייע. **ובתורת חיים**

וכן משמע **מדברי אור החיים הק'** (שמות כה ז, ד"ה אבני שהם) שתמה למה כתבה התורה את אבני שהם ואבני מילואים אחר כל הי"א מינים, ומהראוי היה לסדרם קודם זהב וכסף כי הם מעולים מהם? והשיב ע"פ מה שאמרו חז"ל שהעננים הביאו את אבני שהם. ואם כן הגיעו בלא טורח ויגיעה וללא חסרון כיס, אשר על כן סדר נדיבותם אחר כל הנדבות, שמביאים ישראל מכיסם ועל ידי טורח, יעו"ש. הרי שיש מעלה גדולה בדבר יקר יותר שהגיע על ידי חסרון כיס. עיי"ש.

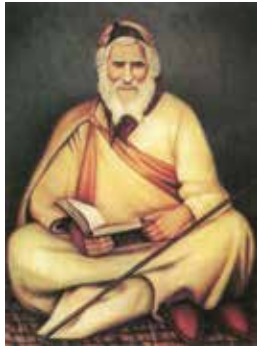
עני הנהנה מן הצדקה, האם יתן צדקה מכספו, או מכספים שזיכו לו

שמקיים מתוך חסרון כיס, ומתוך טורח ויגיעה, יש לה חשיבות מרובה, מאשר כשלא נתנו לו אלא שזכו לו. ויעוין **במשנ"ב** (סימן תקפד סק"ח) שהביא דברי **המטה אפרים** שראוי לכל גבר ירא ה' להשתדל שיהיה לו עליה בימים נוראים, ואף במקומות שמוכרין מצוות יקנה אותה בדמים כפי יכולתו, ואדרבה יש עליו יותר במצוה שבאה אליו בדמים ממצוה שבאה לו בחנם אין כסף. וכך כתב **החיי אדם** (כלל סח סעיף טז) שלא יעשה מצוה חנם, אלא יקנה אותה בשכר שלם כמו שכתוב 'ויאמר דוד אל ארוונה... ולא אעלה עולות לה' חנם', ובזוהר (בפרשתנו-תרומה) מחמיר מאד בזה. לאור זאת נראה בענייננו כיון שההורים רוצים ליתן לבנם כסף רק לצורך הצדקה, אבל בלי זה הרי אינם רוצים ליתן לו, אם כן הוי כמו שנותן צדקה בלא הוצאות ובלי טירחא, ונחשב לו כמצוה בחינם, ולכן עדיף שיחסוך כל חודש קצת מעות, ומהם יתן את הצדקה.

אבני שהם ואבני מלאים לאפד ולחשן (כה, ז).
שאלה. עני שחשקה נפשו ליתן צדקה, והנה הוריו שמעו על כך, והציעו לו שזכו לו את סכום המעות שרוצה לתרום ויתן מעות אלו לצדקה, שואל העני האם יקבל הצעת הוריו ויתרום את הכסף שיקבל מהם, או שמא עדיף שיחסוך מפיו ויחסר מכיסו, כדי שהמצוה תהיה יותר מהודרת כי באה מתוך צער?

תשובה. הקשה האור החיים הקדוש על הפסוק 'אבני שהם ואבני מילואים לאפוד ולחשן' (שמות כה ז), למה כתב אבני שוהם ואבני מילואים בסוף אחר כל הי"א מינים, שמן הראוי היה לו לסדרם קודם זהב וכסף כי הם מעולים מהם, ותירץ (בתירוץ השלישי) על פי הגמרא ביומא (עה, א) שהעננים היו מביאים את אבני שהם וכו', אם כן משלחן גבוה היו מביאים, בלא טורח ויגיעה ובלא חסרון כיס, אשר על כן סידר נדיבתם אחר כל הנדבות שמביאים מכיסם וע"י טורח, עכ"ד. הרי דמצוה

(חשוקי חמד יומא עה, א)

לשולחן שבת פרשת תצוה

מתורתו של ה'אביר יעקב' -
רבנו יעקב אבוחצירא זיע"א

שמירת הפה כהלכה

תכלת וארגמן, לרמז מה שכתבנו דברים שישתק בהם ודברים שידבר בהם, והם רמוזים בראשי תבות ארגמן, אסור רשות גמר מצוה נכרת. וזה פרושם: אסור, הם דברים בטלים שאסור להתעסק בהם, שהרי כתוב 'ודברת בם' ולא בדברים בטלים, ואכא אסורא. רשות, הם דברי משא ומתן, שהרשות בידי לדבר בעסקי משא ומתן כדי להחיות את נפשו. גמר, הוא ללמד תורה. מצוה, הוא להוכיח לעם ולדבר דברי מוסר וכיוצא. נכרת, אם מדבר לשון הרע ונבלות הפה, ונכרת האיש ההוא. וזהו שאמר **תכלת וארגמן**, דהיינו, תכלית הפה ועקרו הוא לשמור מה שרמוז בארגמן, יזהר מן האסור וישמר לקיים המתר:

גם דברים המותרים צריך לדבר בענוה

תולעת שני, בא לרמז, דאף על פי שהתבררנו לפה שני ענינים, האחד לשא ולתן, והשני לעסק בדברי תורה, מכל מקום בעינו שיהיו דבריו בענוה ובשפלות, וזהו **תולעת שני**, שיהיה נמוך וענו **כתולעת**. ושני, אל תקרי 'שני' אלא 'שני', לרמז שיהיה ענו בשני ענינים אלה, במשא ובמתן ובדברי תורה, שאף בדברי תורה צריך ענוה ושפלות, כמו שנאמר (קהלת ט ז) 'דברי חכמים בנחת נשמעים' (רמב"ם דעות פ"ב ה"ה, עירובין יג):

יזהר מלפגום בשמות הקודש הרמוזים בפה

ושש משזר, בא לרמז, דמציינו הפה נקרא שלשה שמות: פה, לשון, שפה. וכל אחד מהם רמוז שתי פעמים בשמות הקדש, פה' גימטריא ס"ג וכ"ב אותיות. עוד, גימטריא פה' עם הכולל 'אלהים'. 'לשון' גימטריא 'שכינה' עם הכולל, ועוד, גימטריא 'אלהים' דיודיין ו'אלהים' פשוט. וכן 'שפה' גימטריא 'שכינה', ועוד, גימטריא 'אלהים' דיודיין ו'אלהים' פשוט. וכשיחשב האדם ששה השמות הקדש הרמוזים, רצדה תאחז אותו ויזהר מלפגם בשמות אלו. וזהו שאמר **ושש משזר**, דהיינו, ששה שמות הנזכרים יהיו משזרים וקשורים בלבד כדי שתשמר את פיה שלא תפגם בהם. וזהו שאמר **מעשה חשב**, דהיינו, הדבר הזה תלוי במחשבתך, שתחשב בשמות האלה שלא תפגם. והנה **משזר** אותיות 'שם רז' ו'שם

ועשו את האפד זהב תכלת וארגמן תולעת שני ושש משזר מעשה חשב. שתי כתפות חברת וגו' וחשב אפדתו אשר עליו וגו' (שמות כח ו-ח).

אפשר לרמז הפסוקים האלה על הפה, דצריך האדם לשמרו שמירה גדולה, כמו שאמר דוד המלך עליו השלום (תהלים לד יג-יד) 'מי האיש החפץ חיים אהב ימים לראות טוב, בצר לשונך מרע' וגו', הרי ראיה דחיי האדם תלויים בפיו (ע"ז יט: ויק"ר טז ב). וכן אמר שלמה המלך עליו השלום (קהלת ו ז) 'כל צמל האדם לפיהו'. וכל החכמים, ראשונים ואחרונים, מזהירים ומוכיחים על הפה, והתנא אמר (אבות פ"א מ"ז) לא מצאתי לגוף טוב אלא שתיקה, ועוד אמר (שם פ"ג מ"ג) סיג לחכמה שתיקה. ואמרו רבותינו זכרונם לברכה (כד הקמח ערך רשות ז) אם דבור כסף, שתיקה זהב. כי לא נברא האדם כי אם לעסק בתורה (סנהדרין צ"ט): ועל זה אמרו רבותינו זכרונם לברכה (יומא יט): השח שיחת חלין עובר בעשה, שנאמר (דברים ו ז) 'ודברת בם' ולא בדברים בטלים. וכמו שדרשו רבותינו זכרונם לברכה (חולין פט). על פסוק (תהלים נח ב) 'האמנם אלם צדק תדברון', לא נברא האדם אלא להיות אלם, יכול אפלו בדברי תורה כן, תלמוד לומר 'צדק תדברון':

חמשה מיני דיבור

נמציינו למדין, דדברים בטלים אית בהו אסורא. ולשון הרע ונבלות הפה אכא פרת, כמו שאמר דוד המלך עליו השלום (תהלים יב ד) 'יכרת ה' כל שפתי חלקות לשון מדברת גדולות' (ערכין טו). באמת, לשא ולתן הרשות בידי. ולהוכיח את העם ולדבר להם דברי מוסר מצוה בידי. וללמד ולהתפלל זהו עקר ביאת האדם לעולם:

שתיקה שוה זהב

זהו כונת הפסוק, **ועשו את האפד**, אפד גימטריא פה', ובא להזהיר שישמרו את הפה שמירה כראוי. והשמירה היא שירבה בשתיקה, וזהו שנאמר **זהב**, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, אם דבור כסף, שתיקה זהב:

רמז לחמשה מיני דיבור

יִהְיֶה כְּדֵי לְרַמּוֹת בְּנֵי אָדָם, רַק הַכֹּל יִהְיֶה תְּקוּעַ בְּלִבּוֹ וַיַּעֲשֶׂה הַכֹּל לְשֵׁם שָׁמַיִם. וְזֶהוּ שְׂאֵמֶר וְחֹשֶׁב אַפְדָּתוֹ אֲשֶׁר עָלָיו, דְּהֵינּוּ, הַמַּחֲשָׁבָה אֲשֶׁר עָלֶיהָ תְּלוּי הַפֶּה, צָרִיד שֶׁתִּהְיֶה טְהוֹרָה וְזָכָה, וְהֵיא שֶׁתִּכְנֹן הַכְּנֻגוֹת שְׂאֵמֶרְנוּ בָּפֶה. וְזֶהוּ כְּמַעֲשָׂהוּ, דְּהֵינּוּ, כְּמַעֲשֵׂה הַפֶּה מִבְּחוּץ כִּף תִּהְיֶה הַכְּנֻגָה מִבְּפָנַיִם, וְכֹל עֵקֶר תְּקוּן הַפֶּה שֶׁזְּכָרְנוּ בְּמַחֲשָׁבָה תְּלוּי, וְזֶהוּ שְׂאֵמֶר מִמֶּנּוּ יִהְיֶה. וְחִזּוֹר וְהִזְכִּירָם זֶהְב תְּכֵלֶת וְגו', דְּהֵינּוּ, כֹּל הַכְּנֻגוֹת שֶׁזְּכָרְנוּ בְּלִב הַם תְּלוּיִים, וּמִמֶּנּוּ נִתְקַן הַפֶּה:

טעם שנרמזו הפה באפוד

וְכֵאן הִרְמִזוּ זֶה בְּאֶפֶד, אֶפְשָׁר לֹמֵר, דְּסִבַּת זְכִית אֲהָרָן בְּאֶפֶד בְּשָׁבִיל שֶׁהָיָה פִּי, שֶׁהוּא גִימַטְרִיא 'אֶפֶד', קְדוּשָׁה, וְהָיָה רוֹדֵף בּוֹ שְׁלוֹם וְאוֹהֵב שְׁלוֹם (אֲבוֹת דְּרַבִּי נֹתָן פִּי"ב מ"ג), וְכֵמוּ שְׂאֵמֶר (מֵלָאכִי ב ז) 'כִּי שִׁפְתַי כֶּהֱן יִשְׁמְרוּ דַעַת' וְגו':

(פיתוחי חותם פרשת תצוה)

זר', דְּהֵינּוּ, אִם שְׂמַרְתָּ פִּיךָ כְּרֵאֵי אֲשֶׁרֶיךָ וְטוֹב לְךָ, לְפִי שִׁשֵׁם רְזִי, הוּא סוֹד הַשֵּׁשֶׁה שְׁמוֹת הֶרְמוּזִים. וְאִם לֹא שְׂמַרְתָּ פִּיךָ, דַּע שִׁשֵׁם זֶר', הוּא סִמְא"ל הוּא יֶצֶר הָרַע, וְקִנְיָה שֶׁם מְקוּמוֹ, דְּלִפְתַּח חֲטָאת רַבִּץ' (בְּרַאשִׁית ד ז):

ירבה בשתיקה

שְׁתֵּי כְּתַפּוֹת חֲבֵרֶת יִהְיֶה לוֹ אֶל שְׁנֵי קְצוֹתָיו וְחִבְרָה, בְּאֵל לְרִמּוֹז דְּצָרִיד לְהֶרְבּוֹת בְּשִׁתְּיָקָה יוֹתֵר וְיוֹתֵר, וַיִּחְשַׁב כְּאֵלּוֹ שִׁפְתָיו תְּפֹרִים וּמְחַבְּרִים זֶה בְּזֶה. וְזֶהוּ שְׂאֵמֶר שְׁתֵּי כְּתַפּוֹת, אוֹתִיּוֹת 'תְּכַפּוֹת', מְלִשׁוֹן תְּכִיפָה שְׁנִקְרָאת בְּלִשׁוֹן מִשְׁנָה תְּפִירָה. דְּהֵינּוּ, וַיִּחְשַׁב שְׁנֵי קְצוֹת שִׁפְתָיו כְּאֵלּוֹ תְּפֹרִים וּמְחַבְּרִים זֶה בְּזֶה:

ישמור את פיו לשם שמים

וְחֹשֶׁב אַפְדָּתוֹ אֲשֶׁר עָלָיו כְּמַעֲשָׂהוּ מִמֶּנּוּ יִהְיֶה זֶהְב תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מְשֻׁזָּר. בְּאֵל לְרִמּוֹז דְּכֹל הַקְּדוּשָׁה וְהַאֲזַהְרָה שֶׁכְּתַבְנוּ שִׁתְּנֶהֱג בְּפִי, לֹא יִהְיֶה מִשְׁפָּה וְלַחוּץ לְשֵׁם

זהירות בדיבור ושיחה בטלה

בְּטָלִים כְּמוֹ שְׂאֵמֶר רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנּוּם לְבָרְכָה (יומא יט:). וְכֵינּוּן דְּהָכִי הוּא מֵה שֶׁבַח זֶה מִשְׁתַּבַּח דּוֹד הַמְּלָךְ עָלָיו הַשְׁלוֹם בְּעֶצְמוֹ וְאוֹמֵר מֵה אֶהְבֵּתִי תוֹרַתְךָ כֹּל הַיּוֹם הֵיא שִׁיחָתִי, כֹּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּף נִצְטוּוּ וְנִזְהָרוּ כְּמוֹ שְׂאֵמֶר 'וְדַבַּרְתָּ בָּם' וְכו'. וְאֶפְשָׁר, דְּשִׁבְחוּ שֶׁל דּוֹד הַמְּלָךְ עָלָיו הַשְׁלוֹם הוּא שֶׁהָיָה מְלָךְ, וְהָיָה מְטָל עָלָיו עַל הַקֶּהֱל, וּבְהִכָּרַח צָרִיד לְהַשִּׁיב עַל כֹּל דְּבַר וְדַבַּר שֶׁיָּבוֹא לְפָנָיו, וְהָיָה נִזְהָר וְנִשְׁמָר וּמְקַצֵּר בְּדַבְּרָיו כְּדֵי לְחַזֵּר מִיָּד לְשִׁיחָה קְדוּשָׁה שֶׁהֵיא שִׁיחַת הַתּוֹרָה. וְהֵנָּה תוֹרַתְךָ כֹּל הַיּוֹם סוֹפֵי תְּבוֹת 'מְלָךְ', לְרִמּוֹז דְּהַשְׁבַּח שֶׁמִּשְׁתַּבַּח, הוּא מִשׁוּם שֶׁהָיָה מְלָךְ, כְּמוֹ שֶׁכְּתַבְנוּ:

ע"י תורה לשמה רוח"ק מגלה לו סתרי תורה

אֵי נְמִי, אֶפְשָׁר לְרַמּוֹז דְּמִלַּת 'שִׁיח' לְשׁוֹן הוֹפְעָה וְהַשְׁפָּעָה דְּרוּחַ הַקְּדוּשָׁה, כְּמוֹ שְׂאֵנּוּ אוֹמְרִים בְּקִדּוּשָׁה 'כְּנֻעַם שִׁיח סוֹד שְׂרַפִּי קְדוּשָׁה'. וּבְזִהָר הַקְּדוּשָׁה (ח"א כה:): אָמֵר 'שִׁיח' ש' ח"י. וְאוֹמֵר דּוֹד הַמְּלָךְ עָלָיו הַשְׁלוֹם, שְׂמֵאֲחֵר שֶׁהוּא אוֹהֵב הַתּוֹרָה הֶרְבֵּה וְעוֹסֵק בָּהּ לְשִׁמְיָהּ, בְּזֶה מִתְגַּלֵּים לוֹ רְזִי תוֹרָה וּמְחַדֵּשׁ בָּהּ נִפְלְאוֹת, כְּמוֹ שְׂאֵמֶר הַתְּנַא עָלָיו הַשְׁלוֹם (אֲבוֹת פ"ו מ"א) זוֹכָה לְדַבְּרִים הֶרְבֵּה וְכו', וּמִסִּים וּמִגְלִין לוֹ רְזִי תוֹרָה וְנַעֲשֶׂה כְּמַעֲנֵן הַמִּתְגַּבֵּר. וְזֶהוּ מֵה אֶהְבֵּתִי תוֹרַתְךָ. וּמִרְב אֶהְבֵּתִי אוֹתָהּ כֹּל הַיּוֹם הֵיא שִׁיחָתִי, דְּהֵינּוּ הֵיא מוֹפִיעָה בִּי רוּחַ הַקְּדוּשָׁה וְעַל יָדִי זֶה מִתְגַּלֵּין לִי רְזִי תוֹרָה, אֲנִי נַעֲשֶׂה כְּמַעֲנֵן הַמִּתְגַּבֵּר. נִמְצָא הֵיא שִׁיחָתִי פְרוּשׁ הֵיא מוֹפִיעָה בִּי בְּשִׁיח סוֹד שְׂרַפִּי קְדוּשָׁה, וּבְזֶה מִתְגַּלֵּין לִי רְזִי תוֹרַתְךָ:

(מעגלי צדק אות מ"ם)

מֵה אֶהְבֵּתִי תוֹרַתְךָ כֹּל הַיּוֹם הֵיא שִׁיחָתִי (תהלים קיט צז) הֵנָּה דּוֹד הַמְּלָךְ עָלָיו הַשְׁלוֹם מִרְב אֶהְבֵּתוּ אֶת הַתּוֹרָה הָיָה שׁוֹמֵר עֲצֻמוֹ שְׂמִירָה כְּרֵאֵי מִשׁוּם שִׁיחָה שְׁנִרְאִית שֶׁהֵיא שִׁיחָה יִתְרָה, דְּשִׁיחָה יִתְרָה עוֹשֶׂה פֶגַם בְּאָדָם, כְּמוֹ שְׂאֵמֶר הַתְּנַא עָלָיו הַשְׁלוֹם (אֲבוֹת פ"ד מ"ז) וְכֹל הַמְּרַבֵּה דְּבָרִים מִבֵּיא חֲטָא. וְכֵן אָמֵר נְמִי שְׁלֵמָה הַמְּלָךְ עָלָיו הַשְׁלוֹם (מִשְׁלִי כֹא כג) 'שִׁמֵּר פִּי וְלִשׁוֹנוֹ שִׁמֵּר מִצְרוֹת נִפְשׁוֹ'. וְכֵן כְּתוּב בַּתּוֹרָה (דְּבָרִים ל יד) 'כִּי קְרוֹב אֵלֶיךָ הַדְּבַר מֵאֵד בְּפִיךָ וּבִלְבָבְךָ לַעֲשׂוֹתוֹ', דְּהֵינּוּ אֵימָתִי 'קְרוֹב אֵלֶיךָ הַדְּבַר מֵאֵד' וְתוֹכֵל 'לַעֲשׂוֹתוֹ', בְּזִמְן שֶׁפִּיךָ וּלְבָבְךָ מְכֻנָּגִים וּמְזֻמָּנִים כִּי אִם לַתּוֹרָה וְלַמִּצְוֹת, וְאִין אֵתָה מְחַשֵּׁב דְּבָרִים בְּטָלִים בְּלִבְךָ וְתוֹצִיאָם בְּפִיךָ. וּבְדַבַּר הַזֶּה הָיָה נִזְהָר דּוֹד הַמְּלָךְ עָלָיו הַשְׁלוֹם שְׁלֵא יוֹצִיא שִׁיחָה יִתְרָה מִפִּי. וְזֶהוּ שְׂאֵמֶר מֵה אֶהְבֵּתִי תוֹרַתְךָ, דְּהֵינּוּ בְּמֵה אֶהְבֵּתִי תוֹרַתְךָ, וּמִרְב אֶהְבֵּתָה אֵף דְּבָרִים הַצְּרִיכִים לִי לְגוֹפִי וְלַהֲנַאֲתִי אֲנִי מִמַּעַט בָּהֶם וְאוֹמֵר אוֹתָם כִּי אִם בְּקַצּוֹר נִמְרָץ, כִּי אִין לִי חִפְץ וְרִצּוֹן בְּשׁוּם שִׁיחָה אַחֲרַת זוּלַת בְּשִׁיחַת תוֹרַתְךָ, וְאִם אֲאִרֶךְ בְּדַבְּרִים אַחֲרִים אֶפְלוּ הֵם לְצָרְךָ עֲצָמִי, חוֹשֵׁשׁ אֲנִי שֶׁמֵא אִמְשֵׁךְ בְּשִׁיחַת חֲלִין וְאִשְׁכַּח שִׁיחָה קְדוּשָׁה, מִשׁוּם הֵכִי אֲנִי מִמַּעַט בְּשִׁיחַת הַדְּבָרִים אֶפְלוּ הֵם לְצָרְךָ עֲצָמִי. וְהַעֲקָר הֵיא שִׁיחָתִי תוֹרַתְךָ דוֹקָא, כֹּל הַיּוֹם אֲנִי בָּהּ מְשִׁיח:

שבח דוד היה שמיעט בשיחה אף שהיה מלך

וְהֵנָּה דְּבַר זֶה מְבֹאֵר בַּתּוֹרָה בְּאֵר הַיֵּטֵב, כְּמוֹ שְׂאֵמֶר (דְּבָרִים ז ז) 'וְדַבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתְךָ וּבְלִכְתְּךָ בְּדַרְךָ וּבְשִׁכְבְּךָ וּבְקוּמְךָ', וְדַבַּרְתָּ בָּם הֵיא מִצְוֹת עֲשֵׂה, דְּהֵינּוּ דַבַּרְתָּ בָּם וְלֹא בְּדַבְּרִים

(נלקט ונערך ע"י ישיבת "אביר-יעקב", מכון "אור-לישרים" נהריה)

אורי וליאָקײַם

אביטל לוי

שְׁלוֹם לְכֶם חֲבֵרִים,

חג פורים הגיע! חג של תחפושות והרבה שמחה. מספר הרב שמעון גליצנשטיין ז"ל, מזכירו של מרן הרב קוק זצ"ל בתקופת רבנותו בלונדון שבשני זמנים בשנה התגלתה קדשתו של הרב קוק. בפורים ובגליל חג השבועות. הוא אפלו אמר שקשה לו לכתב במלים כמה קדשה היתה בימים האלו במחצתו של הרב זצ"ל. הכל היה כל כך קדוש ומיוחד. ("מזכיר הרב", עמ"י ז' - י"ח)

שנזכה ללכת לאורו.

עֲלֵכֶם, אורי ואורי.

מורי: פורים הגיע! כמה אני אוהבת את החג הזה... אני אוהבת להסתובב עם שקית גדולה מלאה במשלוחי מנות וללכת ברחוב לחלק אותם לחברות. אני אוהבת לראות הילדים המחפשים **וסקרנית לראות רעיונות מקוריים.**

אורי: גם אני אוהב את החג הזה. יש בו משהו מיוחד. מפחיד לחשב שהיום הזה היה יכול להיות יום שבו יהרגו את כל העם שלנו. כשאני שומע את המגלה בבית הכנסת אני מתפעל מהנס הגדול. את יודעת, זה המשפט שאותו אמר הרב קוק לכבוד חדש אדר בספר מגד ירחים: "אות ומופת לנו ימי הפורים. דברי המגלה לעד שמורים. רחמי ד' יסוכנו ככנפי נשרים".

מה הקשר?

כיצד קשור כל אחד מהאיורים הבאים למגילת אסתר?

את הפתרונות לחידות שלחו אלינו לכתבת המייל של המדור: leoroletzeirim@gmail.com

אורי ומורי במסע אל העבר

העגלה נעצרה. אורי ומורי הבחינו באיש ואשה העומדים בסמוך לתחנה ומנופפים בידיהם. הם היו נראים נרגשים מאד. הנער, אברהם יצחק מהר לאסף את חבילותיו. הוא הודה לנהג וירד במהירות מהעגלה. גם הוא היה נראה נרגש ביותר. אורי ומורי מהרו אחריו. רצו לראות לאן הוא הולך. פניו היו מועדות אל אותו זוג שנופפו לו לשלום. "אלו כנראה ההורים שלו" לחשה מורי. אכן. עבר זמן מאז ראו אותם לאחרונה.

אורי ומורי נזכרו באותו יום בו ספר הפלאים לקח אותם אל הבית הקטן שם הם ראו לראשונה את הזוג הזה. זה היה כשבנם הקטן, אברהם יצחק, רק נולד. אורי ומורי זכו גם להיות בבית הכנסת בעת שנערכה ברית המילה שלו. "איך הזמן עובר מהר... רק לפני מספר ימים הוא נולד והנה הולך כבר נער החוזר מהישיבה..." לחשה שוב מורי. אורי חייך. הרי הזמן לא עבר כל כך מהר. הם אלו שקפצו בזמן ולכן הכל נראה להם מהיר כל כך...

המשך יבוא...

נשמח לשמוע מכם: leoroletzeirim@gmail.com

שׁו"ת "באורות" ?!?

ש.

לפי הרב קוק המציאות מתקדמת כל הזמן, אבל איך אפשר להבין את זה עם כל המציאות של הכפירה שיש היום יותר מפעם?

בספר מסילת ישרים יש דיון איך להתייחס לניסיונות שקורים לאדם. במבט ראשון היינו מסתכלים על ניסיון כעל דבר קשה שעלול לשבור אותנו, ובאמת אנו אומרים: "ואל תביאנו לא לידי נסיון".

אך הרמח"ל כותב שאם כבר קרה ניסיון, עלינו להסתכל עליו כהזדמנות פז להוכיח את אהבתנו אל ה', וכמנוף להתפתחות אישית. כמו שההתמודדות ביציאה אל העולם מבית ההורים, מפתחת ומעצימה את העצמאות האישית.

בדומה לכך, הרב קוק מסביר שמטרת הכפירה היא דוקא לגרום לכך שאנשי האמונה יפתחו וישכללו את האמונה בד'. לכן, דוקא בדור שיבת ציון - שנצרכת בו האמונה ביותר - התרבתה הכפירה.

למשל, בגלות לא היה צורך ליזום ולהוביל פרויקטים, אך האנשים שעלו לארץ נדרשו להיות אנשי יוזמה ועשייה מרובה על מנת להעלות את עם ישראל לארץ ולבנותה. בשל כך נוצרה אצלם "קושיה" על ענין התפילה, שנראתה בעיניהם כמחלישה את הצורך לעשות. כאילו אם אני מתפלל לד', אז כבר ד' יעשה ולא אני.

בזכות "קושיה" זו ביאר הרב קוק צ"ל שטעות היא להבין שהתפילה באה לבטל את ההשתדלות. ואדרבה, האדם המתכנס עם עצמו בפינת החדר ובוכה מקירות ליבו לד' על דבר מה, יתאמץ וישתדל עוד יותר להשיגו. כך שהתפילה היא הסוללה של העשייה.

"מה שמבינים את האמונה בצורה מקלקלת... גזרם לכפירה שתשא את ראשה... המגמה של... הכפירה... [היא] כדי להעיר את כח החיים שבאמונה... למען תבא האמונה למרום מעלתה, עד שתכלל עמה גם הטוב הקלול ב... הפכפכות, ותהיה האמונה שלמה בכל מלוואיה..." (מוסר אביך מדות הראיה אמונה אות כח עמ' 10).

פינת השו"ת מחכה לשאלות שלכם! במייל או בקבוצות הווצאפ. עומר דוידוביץ. שאלות למדור השו"ת ובקשת הצטרפות לקבוצות הווצאפ ניתן לשלוח למייל: omerymh@gmail.com או ל: 050-6514877

באור צעיר בראי"ה ובהתבוננות פנימית

אביטל לוי

הרהורים לפורים ג'

מר"ח אדר אנחנו מרבים בשמחה. עסוקים בהכתרה, שוק פורים ושלל פעילויות. השיא הוא כמובן פורים עצמו. תחפושות, משלוחי מנות, יין, סעודה... אבל מה הקשר בין זה ובין מרדכי ואסתר? מה בין זה ובין קדושה?

"ידענו מהדברי חכמים אמתיים שהארת פורים גדולה למאד וקדושה גדולה מאירה בו בעולם." (עולת ראייה ח"א עמ' תלט-תמא)

הרב קוק מסביר שמהו קדוש מאד קורה כאן בפורים עד שאפילו חכמים אומרים לנו שיום הכיפורים הוא רק כ-פורים. כמו פורים. איך אפשר להשוות את היום הקדוש בשנה, יום של צום וחשבון נפש ליום של אכילה, שתיה ואפילו שכרות?

הרב מסביר שבפורים אנחנו שמורים מלעשות דברים רעים בגלל הקדושה שבו.

"ונראה שמתוך כך, מלמעלה, האדם נשמר אז מכל קלקול: כיון שהוא עסוק בשמחת פורים ואין צריך להיות כל כך על משמרתו..." (שם)

בפורים הרבה מחיצות יורדות והרב אומר לנו שזה בסדר. כך צריך להיות. אבל, ואבל גדול- האם אנחנו יכולים לעשות בפורים מה שבא לנו? נשמע שהכל בסדר. כי זה פורים ובפורים הכל מותר.

נעמיק עוד בדברי הרב ונראה שזה לא כך. מותר לנו לעשות 'מה שבא לנו' אם זה קדוש. פתאום לאכול שוקולד ולחבוש כובע של ליצן זה קדוש. ביום הזה אנחנו יכולים לצאת מעצמנו ולעשות דברים שאנחנו לא רגילים לעשות. מה שמביא אותנו לשמחה ומקום בנפש שאנחנו לא מגיעים אליו במשך השנה. אבל, כל זה קדוש כשזה בא ממקום של רצון להידבק בקודש.

"לא רק איש בכוסו יכר, כי אם הגוי פלו." (מגד ירחים אדר ב' תרע"ד)

בפורים, כשאנחנו שותים יין ויוצאים מעצמנו מתגלה פתאום מה קורה אצלנו בפנים. מה מניע אותנו. הכל יוצא החוצה. איך נראית מסיבת פורים שלנו? עם מי ואיפה אנחנו בוחרים להיות בפורים? ובכלל, איך נראה אצלנו חודש אדר כולו?

אם נעמיק בדברי הרב נראה שיש קדושה מיוחדת ששומרת עלינו אבל כל זה קורה רק אם אנחנו מחוברים לקדושה ולא חלילה עשים דברים שהם ההפך ממנה. כשאנחנו עסוקים בשמחת פורים האמיתית, לא רק הנשמה שלנו קשורה לה' אלא גם הגוף שלנו וכל המעשים שלנו מחוברים לה'. הכל הופך להיות קדוש. האוכל, השתיה, הדיבורים. הכל.

בהר סיני קיבלנו את התורה כי הנשמה שלנו הרגישה שהיא מוכרחת לקבל את התורה אבל בפורים - גם הגוף מרגיש שהוא רוצה להיות קדוש ומחובר תמיד לה'.

"הנה ההארה הנמשכת ביום הקדוש הנה היא ממש מצד קדושת הגוף הישראלי. וזהו שקבלו מחדש את התורה מרצון מצד הגוף..." (עולת ראייה שם)

הערות, הארות ושאלות יתקבלו בברכה במערכת המדור: leoroletzeirim@gmail.com

שאלות למדור השו"ת ובקשת הצטרפות לקבוצות הווצאפ ניתן לשלוח למייל: omerymh@gmail.com או ל: 050-6514877
רוצים לקבל את המדור אליכם לווצאפ? רוצים לשלוח שאלות למדור השו"ת? קבוצת ווצאפ שקטה לקבלת העלון ושתי קבוצות פתוחות לדיונים. סרקו ובחרו את הקבוצה הרצויה... מחכים לכם!

שלם 20% ויש לך משרד משלך בלב הפועם של רחובות

החל מ-
149,000 ₪

מהיום, גם אתם יכולים להתקדם למשרד משלכם. פרויקט העסקים PERI BUSSINES מושלם בפארק המדע רחובות, מציע מגוון רחב של משרדים בגדלים שונים, החל מ-14 מ"ר, בעיצובים שונים ובהתאמה אישית, עם חדרי ישיבות מרכזיים, טרקלין עסקים ומיקום מושלם בצמוד לתחנת הרכבת ולצירי התנועה המרכזיים.

החלה
הבנייה!

חבילת הטבות מיוחדת:

משרד ברמת גימור מושלמת

ריהוט בשווי 5,000 ₪

שכ"ט עו"ד

שרי נדל"ן
מקבוצת אלדד פרי

*5066

PERI BUSINESS
PLACE
רחובות

יוצא לאור ע"י:

רח' הרב צבי יהודה 12 ירושלים | טלפון: 02-6524793
דוא"ל: Mercazarav@gmail.com

אורות אברהם
מוסיפים אור

כתובת: רח' גולדה מאיר 7, קומה 1, בית עליאש נס ציונה | טלפון: 054-6989797 | דוא"ל: orotavraham@eldadperi.co.il | אתר: www.orotavraham.com
עריכה: תודעה יהודית - הרב שי הירש | עימוד ועיצוב: אליגטור עיצובים | מדור הילדים ואור צעיר - כתיבה ועריכה: אביטל לוי והרב עומר דוידוביץ',
איור: רננה אנסבכר | ייעוץ פדגוגי - ד"ר רונאל עטייה ('אורות ישראל') | לקבלת העלון בווצאפ: 054-6989797

הגיליון מוקדש לע"נ ר' אברהם בן פריחה ז"ל • מרים בת זוהרא • רבי שלום בן יקות • ר' יוסף בן תמו ז"ל • ר' יעיש בן אסתר ז"ל
• ר' אברהם בן לאה ז"ל • יואל בן מינדלה ז"ל • סופיה בת בלה